

SZEKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
5 K. Tanítóknak, közs. és körjejjzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér.
Többesrői közlésnél 4 fillértől kezdve. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489 sz

Tanügyi elmélkedés.

(F-i) Uj tanév küszöbén állunk. A szülők gondolja, az ifjuság figyelme az iskolák felé terelődik. Diák van bőségesen, iskolánk azonban — az országot tekintve — még kevés. Városunkban, hála Istennek, ez utóbbiban sem szűkölködünk s ami fő dolog, mindenike jó hirnek örvend. Ez a körülmény adja meg városunk jelentőségét, mert ami ősi (anyavárosi) jellegét illeti, bizony keveset tudunk felmutatni. Gyönyörű szép historiai emléket a Székelytámadás várával részben megsemmisítettük, levéltárainkat elhanyagoltuk, a hagyományokkal nem törődünk, vármegyei muzeum alapítására is legujabb időben gondoltunk...

Tekintetünk, az iskoláztatás terén, először is az elemi iskola felé irányul. Ezt, a tankötelezettség alapján, minden arra való emberfiának látogatnia kell. Ebben domborodik ki nagy kulturális és nemzeti hivatása. Nemzeti államot kell teremtenünk. Elemi iskolákkal kell első sorban meghódítani nyelvben, érzésben a nemzetiségeket. Ez a munka derék néptanítóinkra vár, hogy a nemzettest alapjaiba mély és egészséges gyökereket bocsássanak. Ezért a nagy horderejű, nehéz anyagi gondok között is lelkesedéssel végzett munkáért, nézem én nagyra a néptanítókat. Többre becülöm és tiszteltem őket, mint társadalmi „előkelőségeink” ama hóbortosait, kik a diplomák rangsorozatai szerint taksálják az embert és a közérdek munkájában — ahol mindnyájan kollégák volnánk — a hasuk igénye szerint vesznek részt s legtöbbször az állati élet funkcióját végzik. Ezeréves multtal, alkotmányval bíró nemzet vagyunk. Méltán remélhetjük, hogy közoktatásügyi kormányunk szakit a tétovázás hagyományával s a nemzeti nevelés reformját egészségesebb alapokra fekteti. A Berzeviczy-féle új törvényjavaslat valahára pusztítsa ki a bujkáló hazaellenes irányt és az autonómia megett ellenünk dolgozó nemzetiségeket szépecskén, ha kell vaskézzel, fékezze meg. Mégis csak botránys s emellett veszedelmes dolog, hogy száz, meg százezer magyar alattvaló ne ismerje, ne becülje az állam törvényes nyelvét, sőt ellene, minden kínálkozó alkalommal, tüntessen...

A tanulóifjuság legnagyobb tömege a középiskolák körül rajzik föl. Keresi az utat, mely az ugynevezett „uri pályák” felé vezet. Szomorú bizonyossága ez annak, hogy a magyar ember még mindig fázik a kereskedői és ipari pályától. Valljuk meg őszintén, hogy ezt az uri pálya-féle szegényes felfogást mi neveltük bele fiainkba, mikor a kereskedő és iparos honfitársaink feje fölött elnéztünk, őket kicsinyeltük és gyermekeinket még ma is azzal ijesztget-

jük, hogy ha nem tanulnak jól, akkor mesterségre fogjuk. Hej, pedig a független és szorgalmas kereskedő, iparos is jobbízű kenyeret eszik, mint a bürokratikus járomba nyögő egzisztencia s talán a közérdek szolgálataiban is nagyobb tényező a szurtoskezü kovács, mint az uri pályákon vergődő proletár. Aztán nem az az uri ember, ki ilyen, meg amolyan pályán működik, divatosan öltözködik, a villa használata mellett késsel is lapátolja az ételt, hanem az az uri ember, aki nemesen gondolkodik, érez és cselekszik s Istentől rendelt munkakörét becsületesen betöltve, részt vesz a nemzet nagy munkájában. Hazánk gazdasági életét a sors ma már más irányban terelte. Egy nagy átalakulás küszöbére kell lépünk, mely a mezőgazdaság mellett a kereskedői és ipari pályára is utalja a nemzetet. Csak ily módon erősödhetünk meg s vivhatjuk meg harcainkat a többi nemzetek versenyében.

Hagyjunk fel tehát az orrfintorgatással, mert a közérdek munkájában egyenlők vagyunk. A nagy államgépezetnek a legkisebb csavarszögre is szüksége van éppen ugy, mint a nagy kerekre. Az ember boldogulása és közhasznú munkássága nincs a diplomához kötve. A napokban olvastam, hogy egy jóllakott asztalosnak jobb sora van, mint egy éhes fiskálisnak, akármilyen nagy pecsétet ütöttek is a diplomájára...

A felsőbb, ugynevezett egyetem i oktatásnak sok hiánya, ferdesége van. Rendesen ott helyezkedik el, hol a modern Babilonok mérgecs levegője hervasztja a nemzet virágait; idegrontó zajával, nagy ellentéteivel bolygatja a lélek, csendes harmóniáját. Ifjainknak a főváros nem jó nevelőhely. Amit a szülői ház, az iskola épít, azt az utcák frivolsága legtöbbször lerontja. Az ifjak, internátusok hiányában, szabadon csatangolnak, kávéházakban hevernek, politizálnak, párbajoznak stb. Tisztelet a kivételnek! A képviselő tanár urak szintén sokat politizálnak, a pártoskodást önkéntelenül is beviszik az egyetemre, melynek erkölcsi életét a körülötte szabadon tanyázó bárcás Phrinék megmetelyezik. Vallásos és nemzeti eszmék helyett kozmopolitizálás, vallási indifferentizmus, Pikler-féle tanok vonulnak be az Alma mater falai közé. A régi magyar erények hős elődei már elhalványuló ideák. Az unoka „zabolátlatlan vétkeit üzi s éltének gyilkos kézzel szaggatja virágát...” Felsőbb oktatásügyünk is gyökeres reformra szorul.

A béreséplés: ipari foglalkozás. Saját gazdasággal nem bíró cséplőgép-tulajdonosoknak, valamint azoknak foglalkozása, akik saját gazdaságukat bérbeadva, azt nem maguk művelik és cséplőgépet kizárólag abból a célből tartanak, hogy azzal mások terményeit díjazás mellett kiesépléjék, az ipartörvény rendelkezései alá eső tevékenységnek tekintendő, a kereskedelmi miniszter 1904. július 18-án 33239. szám alatt hozott elvi határozata szerint.

Inségtől mentő munkálatok.

II.

Irta: Borszéký Soma nyug. min. o. tanácsos.

A székelység második mentő-eszközét képezi, hogy Székelyudvarhely ne csak a Székely-kongresszus székhelye és a székely vasutak egyik gócpontja legyen, hanem közvetve a m. kir. belügyminiszter ur fennhatósága alá tartozó székely kormánybiztos támogatása mellett, mint központ: közigazgatási, közgazdasági és közegészségügyi tekintetben is fejlődjék, hogy a többi székely városoknak mintául szolgáljon; különösen:

a) hogy a székely kormánybiztos befolyása és irányítása mellett létesüljenek Székelyudvarhelyt, az itt még hiányzó állami intézmények.

b) Székelyudvarhely város belső berendezése, utcák és még most szabad terek nyerjenek tervszerű szabályozást és pedig nem a szabad helyek okvetlen beépítése, hanem a mostan létező utcákkal párhuzamosan új utcák nyitása által. A hiányzó középületek elhelyezése pedig jövőben lehetetlenné ne tétessék.

c) hogy a közegészségügyi követelmények tekintetbe vétetvén, az utcák szabályozását, utbasó jelentéktelen épületek ne akadályozzák.

Ezen oknál fogva Székelyudvarhely város közönségének nemcsak a napi szükségletek korlátai közt kell mozogni, hanem alapvető munkát kell végezni és eredemessé kell magát tenni arra, hogy a másik három székely vármegye, benső jó és célszerű berendezései miatt is központnak tekintse; mely az egész székelységnek tömörülését Székelyudvarhelyt lehetővé tegye. A szomszéd vármegyék érdeklősége pedig mindig azon tudatban vegye útját Udvarhely felé, hogy érvényesülését, mint központban, meg is találja.

Székelyudvarhely központi minőségének követelményei következő módon eszközölhetők:

1. A bel- és földmivelésügyi miniszter urhoz a városi közönség részéről felterjesztés teendő, hogy a székely kormánybiztos székhelye tétessék át Székelyudvarhelyre, mert a 243 kilométer távolságban levő mostani székhelyről: Székelyudvarhely központi minőségének kapcsolatban lévő előmunkálatokra, melyek a városi utcák és szabadhelyek szabályozásának alapját kell, hogy képezzék és századokra fognak kihatni, semmi befolyást sem gyakorolhat; pedig közbenjárása, különösen olyan esetekben szükséges, midőn nagy számban hiányzó középületek és közérdekű létesítmények tekintetbe vételéről van szó, mely esetekben a közérdek érvényesülésének útját vágni pótolhatatlan nagy kár volna.

2. A város közönsége részéről a kereskedelmi miniszter urhoz már most előterjesztés teendő, hogy tekintettel arra, miszerint Székelyudvarhely irányába több vasut kiépítése van tervbe véve: célszerűség szempontjából szükséges volna, hogy a kormány most: midőn Székelyudvarhely központot képező város utcáinak és tereinek szabályozásáról van szó, kiküldendő szakközegei által, a város közönségének tájékoztatása szempontjából állapítsa meg: hogy ha az előre láthatólag folyamatba jövő vasut-ügyek tárgyalás alá kerül-

nek, hol volnának az Erdőszentgyörgy, Parajd, Zetelaka, Oláhfalva, Homoród és Héjjasfalva felől a központba irányított vasutvonalak: közbiztonsági érdekeink megóvása mellett, legcélszerűbben egy közös indóházba elhelyezhetők.

Nagy gondot és megfelelő tárgyalásokat igényelhetnek az előmunkálatok arra nézve, hogy az országgyűlési képviselők támogatása mellett, Székelyudvarhely város központi minőségének fejlesztése céljából: egy kisajátítási törvényjavaslat terjesztessék a törvényhozás elé, hogy mind: a gőcpontot képező udvarhelyi vasutak találkozási pontjának meghatározása; mind pedig Székelyudvarhely utcáinak és tereinek szabályozása tulajdonjogi igények könnyebb kielégítése mellett, a közérdeknek megfelelőleg megvalósíthatók legyenek.

Székelyudvarhelynek a létért való küzdelme, nem képezhet csak helyi érdeket, ezért nem szabad nekünk tétlenül, az inséges idők bekövetkeztét megvárni, hanem az egész székelységet megmentő közmunkák előkészítése által, ideje már arról gondoskodni: hogy a kivándorlás megakadályozásával, miként kelljen a jóra való, értelmes székelységet itthon foglalkoztatni, mert csak így fognak mentő eszközeink a megélhetés eszközeivé válni.

3. Székelyudvarhely város közönsége által, a földmivélségi miniszter irtól, megfelelő előterjesztésben kérelmezendő volna, hogy a kultur-mérnöki hivatal Brassóból helyeztesse át Székelyudvarhelyre és hogy az állami közegek részesítsék Udvarhely város közönségét kellő támogatásba, azon cél elérésében, hogy az ivó víz hiányának pótlására: létesüljön Székelyudvarhelyt a város közönségének nagyobb megterhelése nélkül, egy magamagát kifizető vízvezetési vállalat, mely a közeli hegyek forrásainak vizét medencékbe gyűjtve, a szükséges vízvezetékek szakszerű berendezése által tegye lehetővé azt, hogy a város közönsége a nagyobb utcákban felállítandó közkutakból láthassa el magát jó ivó vízzel s a réges-régen érezhető vízhiányon valahára segítve legyen.

Miután azonban tudvalevőleg az ilyen tárgyalások igen sok időt vesznek igénybe, a budapesti mérnök-egylet naptárába ismertette lett: pozsonyiak eljárásához hasonló módon, Udvarhely város közönségének lenne kötelessége: megfelelő előterjesztés útján, a budapesti mérnök-egylettől azt kérelmezni, hogy a magán uton tett kedvező

nyilatkozatokhoz képest, a földmivélségi miniszterium vizsgai osztályának utasításaival megmegyezőleg: kegyeskedjék tekintettel Udvarhely városának kedvezőtlen anyagi viszonyaira, az ottani vízhiányon segitendő: az aziránti előmunkálatok véghezvitelét magára vállalni, melynek alapján egy vízvezetési vállalat költségei pontosan kiszámíthatók legyenek, s egy vállalkozót ajánlani, aki a város közönségének megterhelése nélkül, ezen vállalatot létesítse.

Tan- és nevelésügy.

A vallás- és közokt. m. kir. Minisztertől 15934. szám.

Körrendelet.

Valamennyi kir. tanfelügyelőnek és a kecskeméti, pancsovavárosi kir. tanf. kirendeltségnek.

Az állami kisdedovók, állami elemi iskolák óvónőinek, illetve tanítói és tantónőinek, továbbá a kir. tanfelügyelői hivatalok segéd-személyzetének szabadságolása körül fenállott eddigi eljárás egyszerűsítése és ezzel a kir. tanfelügyelői és a központi irodai munka apasztása és az ügymenet egyszerűsítése végett a következőket rendeli Miniszter Ur Ő Excellenciája:

Felhatalmazza a kir. tanfelügyelőt arra, hogy:

a) lebetegedő áll. tanítónő, áll. kisdedovónő részére hatósági orvosi bizonyítvány alapján lebetegedése tartamára hat heti szabadságot engedélyezzen;

b) bármely áll. tanítónak, tanítónőnek, kisdedovónőnek egy tanév alatt egyszerre és egy ízben családi vagy más méltánylást érdemlő okokból a gondnokság, felügyelő bizottság javaslatára 8 naprae trjedő vagy több ízben de 8 napot meg nem haladó szabadságidőt adhat.

c) Betegség esetén hatósági orvosi bizonyítványra, — s a mennyiben ő maga is indokoltnak látja: hat hétig terjedhető szabadságot adhat az állami óvónőnek, áll. tanítónak és tanítónőnek, ha a helyettesítés a szabadságolt költségére, vagy osztály összevonással történik, szóval, ha a helyettesítés költségei a közoktatási tárcát nem terhelik.

Egyéb esetekben a szabadság iránti kérvényeket az eddigi módon véleményes javaslata kíséretében a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjeszti a kir. tanfelügyelőség.

Minden esetben, akár a kir. tanfelügyelő saját hatáskörében engedélyezte a szabadságot, akár az iránt javaslatot tett, a helyettesítést, az el. iskolai helyettes kivételével még a szabadságolt költségére is a kir. tanfelügyelő alkalmazza.

A kir. tanfelügyelő alkalmazza a helyettesítést akkor is, ha valamely óvónő, tanító, tanítónő, oly súlyos betegségben esik és ágyban fekszik, amely előreláthatólag huzamosabb időig tart, vagy ha a fekvő beteg óvónő, tanító, tanítónő baja olyan természetű (pld.: hagymáz, tüdőgyulladás, mellhártyagyulladás stb.), amelynek teljes gyógyulása egy hónap alatt be nem következhetik és a helyettesítést a tanítótestület el nem láthatja, a helyettesítés tehát az államkincstár terhére esik, a nélkül, hogy külföldön szabadság engedélyezésére szükség volna.

Budapest, 1904. április hó 22.

Berzeviczy, s. h.

A másolat hitelűll:

Dr Solymossy Lajos,
kir. tanf. helyettes.

Tankönyvek és iskolai felszerelések az összes felsőbb és elemi iskolák részére pontos és lelkiismeretes kiszolgálás mellett kaphatók **Betegh Pál** könyv-, papir-, író- és rajzszerszerkereskedésében — **Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15.** szám alatt. **Tankönyvek bekötése** legolcsóbb árak mellett gyors és pontos kivitelben **ugyanitt** történik.

Különfélék.

Ifjúság.

Ábrándoztam, álmat szőttem,
El is szállott mind fölöttem.
Ám a búra dehogy van ok —
Sok szép emlék rabja vagyok.

Elém hintik a virágot,
Szébbé teszik a világot.
Még ennél is többet érnek,
A siromig elkísérnek.

S mikor ott a madár dalol,
Abban lelkem viszhangja szól:
Kinek nincsen ifjúsága,
Miért is jó a világra?

Fülei Sz. Lajos.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Régi tanárainkhoz.*

Levél Sándor János sz.-kereszturi unitárius gimn. igazgató-tanárról.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

Uram, kedves Uram! régi igazgatóm,
A kinek nevedet mindég magasztalom;
Levelemet hozzád a Homoród mellől
Irom szeretettel, szívem közepéből
— Fogadd hát szívesen, az én lelkem írja;
Ámbár fű, fa, virág hervadását sirja,
Én mégis, mégis csak új életről szólok,
Pedig én is értem: őszi szél mit zokog.
Lelkem tavaszt érez, ez a te tavaszod,
Későn nyilt babérod most, csak most szakasztod.

A csata eldőlt már, küzdelemnek vége;
Megvan hála Isten! diadalunk végre.
A szent eszme-harcban a borostyán tied
S társidé — de a nép hálájával fizet,
Mert a mi láng égett annyi honfi szívben,
A mi vágyat adott kebletekbe az Isten,
Az mind, mind csak érte: székely népért lángolt,
Őt és gyermekeit boldogítani vágyott.
S most, hogy harcznak vége, megvan a diadal,
Ima égze szálljon és hadd zengjen a dal.

* A székelykereszturi unitárius gimnázium VI-ik osztályának beállítására alkalmából.

Küküllő s Gagy-patak, a hol összefutnak
Egy kicsiny szegleten — jelen és a multnak
Áll a szentelt vára: hit-tudás csarnoka,
Honnan sokan szálltunk ide avagy oda.
Oly messzire soha mi el nem mehettünk,
Vissza ne röpitne a szívünk, a lelkünk;
Mert mi felgyult ottan, szívünkben, bár régen,
Átvonul éltünkön, mint „tej-ut” az égen.
Varázs, vagy mi volt is? oh, azt ki mondja meg,
Egy megszentelt hit tán, mely a sirig vezet?!

Egy megszentelt hit az, a mely megigézett,
Tán a szemekben volt, a mely reánk nézett?
Ott is . . . a szivekben, ott volt az beirva,
Hogy kik innen mentünk, visszavágyjunk újra
Oh, mert az a szöglet; az a templom mellett,
Az, az egyszerű kis, igénytelen sziget
Hányanak, mennyiünknek adott sas-szárnyakat,
Hogy beröpülhessük azzal a világot . . .
Oh, de a mi lelkünk most is csak idejön,
Az égis felszállva, örül a szebb jövőn.

„Hozsánna! hozsánna!” — köszönt székely vérem
S gyújt áldozat-tüzet völgyön és a bércen,
Aztán szed virágot, koszoruba köti,
Tarka virágözönt utatokra hinti —
Az ő véreinek: a néhány embernek,
Kik neki s honának gyermeket neveltek;
Kik szívöket vitték és lelköket adták,
Hogy felhozzák egy jobb, s boldogabb kor napját;

Kik a fátylát viszik, fényt szórnak elébe —
Székely népem! ezek ten vérednek vére!

Levelemet zárom — nincs már mit izennem,
Hisz, mi hevit engem: „hit és honszerelmem”
Ti irtátok egykor a lelkembe mélyen,
Hogy a koporsóig lángolással égjen . . .
Tudom: ezután is ezeket irjátok,
Ez a ti örökölt, szentelt ideátok.
Mikor meghaltok is, ezek visznek égbe,
Ez a ti lelketek egész összessége;
Mert inkább koldultok, avagy éhen haltok,
De egy jottányit ti ebből el nem hagytok!

Örömmünepélytek áldja meg az Isten,
Találjon visszhangra minden székely szívben.
Hogy a mi vágyunk volt és már teljesüle
Szálljon áldás abból bérces Erdélyünkre,
Hogy a messzi jövő s annak gyermekei
Legyenek ez ünnep örök emlékei!
— S ti, a kik ma — holnap álltok az oltárnál,
Áldozatot hozva drágábbat aranyból —
Érezzék mindég, hogy építettetek! . . .
Az Isten megáldjon, az Isten veletek!!

Hom.-Karácsonfalván, 1904. aug. 31.

Demeter Bénes,
unitárius lelkész,
az udvarhelyi unitárius
egyházkör ügyigazgatója.

— **Kitüntetés.** Kiváló ünnepély színhelye lesz e hó 5-én (hétfőn) délelőtt 11 órakor a helybeli róm. kath. főgimnázium díszterme. Soó Gáspár igazgatónak a királyi őfelsége által adományozott Ferenc József rend lovagkeresztjét kishalmágyi Hollakay Arthur főispán ekkor fogja ünnepélyesen átadni a tanév megnyitása alkalmával. Az ünnepély nyilvános lesz és azon a közönség is résztvehet.

— **Uj tanfelügyelő.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Embere János budapesti kir. segéd-tanfelügyelőt Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőjének nevezte ki. — Ismét új tanfelügyelőnk van tehát; Sándor Mózes kir. tanácsos nyugalomba vonulása után — nem számítva az időnkinti helyetteseket — immár a harmadik. Vajha állandó lehetne és maradna az új tanfelügyelő! Ezt kívánja vármegyénk tanügye. Embere János kiváló tehetségű, lankadatlan szorgalmu, a tanügyi irodalom terén is széles körben ismert nevű szaktekinél. Hisszük és reméljük, hogy nem riad vissza a nagyobb alkotásoktól sem s így kilátásunk van arra, hogy elemi iskolai oktatásunk az ő mesteri keze alatt magas színvonalra emelkedik. Az új tanfelügyelő tegnap délután városunkba érkezett és a kir. tanfelügyelői irodát Dr. Soly mosy Lajos kir. főreáliskolai igazgatótól, mint helyettesétől átvette. Isten hozta! Szívesen üdvözljük székely anyavárosunkban a magunk részéről is!

— **Személyi hir.** László Gyula székely ipar- és kereskedelmi kamarai másodtitkár tegnap reggel városunkba érkezett, hogy az ipari pályákra jelentkezett székely fiukat beossza az illető mesterekhez. Délután tovább utazott.

— **Tanítói beiktatás.** Lélekemelő ünnepély folyt le aug. 28-án a homoródkeményfalvi unitárius templomban. Vári Elek, kit a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az ottani állami iskolához kinevezett tanítónak s ki a fennálló szerződés értelmében énekvezér is lesz, e napon foglalta el állomása helyét. Jézus ome szavai alapján: „Engedjétek, hogy jöjjenek én hozzám a kis gyermekek”, kifejtette, hogy jó vallásos embereket és igaz hazafiakat kíván nevelni az iskolában. Ezután az új tanító testvérbátyja Vári Albert kénosi lelkész intézett meghatározó beszédet az új tanítóhoz és a gyülekezethez.

— **A közönség tájékoztatása** végett készséggel közöljük, hogy a kereskedelemügyi miniszter vármegyénk főispánját értesítette, hogy a jelenlegi rendkívüli viszonyok mellett, amikor a gabonaművek árai nagyobb hullámzásoknak vannak kitéve, az összes posta- és távirahivatalok, köztük tehát a székelyudvarhelyi is, minden nap táviratilag veszi a budapesti érték- és gabonafőzsze árzáratait, amelyet aztán — az ide vonatkozó szabályok értelmében — a közönség részéről könnyen hozzáférhető helyen, a hivatalban naponként kifüggeszteni tartozik.

— **A községi iskolaszék** mult hó 29-én látogatott ülést tartott, melyen intézkedéseket tett a községi elemi népiskola jövő 1904-904. tanévi ügyeire vonatkozólag. A beiratkozási idők megállapítása után, mely az elemi iskolában és óvodában szept. 1-3., az iparos tanonciskolában pedig szept. 11-13. napjain lesz, az iskolák anyagi ügyeit s végül a tanítók személyi és anyagi ügyei iránti kérésüket tárgyalta és intézte el. Melegen pártoló javaslattal terjeszti a képviselőtestület elé a tanítók kérvényét.

— **Sorsolás.** Borszék-fürdőn 1904. évi aug. 2-án megtartott sorsolás alkalmával a következő nyerő számok huzattak ki: 27174, 22257, 25986, 00675, 23233, 23612, 24249, 01588, 11443, 12090, 25194, 28786, 06092, 21002, 23466, 12717, 06881, 13795, 16808, 29089, 20518, 05245, 24019, 27045, 27742, 20373, 08111, 01954, 20219, 03560, 21991, 12225, 07252, 03439, 13019, 26361, 00921, 20868, 06744, 00654, 26288, 12678, 28461, 15313, 22266, 07192, 07181, 17547, 10115, 18663, 10930, 29998, 11884, 27255, 11099, 16607, 19602, 09817, 17709, 19580, 05940, 24434, 12014, 13862, 09850,

21884, 29533, 08427, 24420, 15745, 28269, 21605, 01937, 29950, 22747, 04478, 01971, 11502, 14432, 06963, 16922, 19123, 29705, 10628, 18757, 01725, 14901, 03410, 10434, 24038, 24781, 04694, 05184, 26211, 13347, 15304, 26104, 13688, 24816 szám.

— **Székely mintatár** föllállítását vették tervezetbe illetékes helyen. Reméljük, hogy rőtünk, nálunk nélkül nem határoznak és ezuttal Udvarhelyvármegye közönségét is meghallgatják. Mindent nem lehet Marosvásárhelynek adni, mert a többi székely vármegye rovására már is igen sokat kapott. Szűnjék meg tehát a különös protegalás.

— **Községi és körjegyzőink**, úgy is mint anyakönyvvezetők hivatalos és magánmunkálatairól alkotott szabályrendeletét a belügyminiszter jóváhagyta.

— **Gazdakörök.** Ujabbán ismét négy falusi Gazdakör megalakulásáról vettünk kirt. Ezuttal a nagygalambfalvi, süköi, vágási és dobói Gazdakörök mondották ki megalakulásukat. Szívesen köszöntjük az illető községek vezetőit s mindazokat, akik a jó ügy érdekében fáradoztak. Csak kitartás és lelkesedés vezesse továbbra is mindnyájukat; a székely nép hálája és elismerése fogja követni munkájukat!

— **Egy kis fiu és a buzgó rendőr.** Karikásdit játszik a kis fiu. Rendőrbácsi oda érkezik. Hivatalos fölénnyel elveszi a játékot s a fiucskára rászól:

— „Mindnyát bekisérem. Hogy mer játszani az aszfaldon“.

A kis fiu szörnyen megijed. Fél a tömlőctől s pityeregni sem mer — az utcán... Csak otthon panaszkodja el szíve keservét s bőven önti forró könnyeit...

Reggeli órákban ismét fölénnyel vonul ugyanaz a rendőr. Iszonyu porfölleget csap egy jól megtermett cseléd, miután — ősi szokás szerint — öntözés nélkül söpör az aszfaldon. Egy jó adag szemetes por épen a diszruhában feszengő rendőr szemébe megy. Behunyja szemét, köpköd. Majd kiveszi a zsebkezdőjét. Leporozza diszruháját. Oda lépked a cselédhez és barátságosan megveregeti vállát s hogy még nagyobb legyen a — por és frissebb a levegő, a rendőr is seprőt fog és izzadásiig veri a most már hivatalos port, a járókelők szeme közé... A sétáló közönség tapsol, ujong örömben s nem győzi dicsérni fáradhatatlan buzgóságu rendőrünket, aki igen nagy kitüntetésre érdemes, különösen a közegészségügy, városi utcák és terek tisztán tartása körül szerzett s még — előre láthatólag — szerzendő elvéülhetetlen érdemeiért. Polgárok, friss levegőért kapkodó közönség! Adakozzatok a rendőrség érc-szobrának, még életében való kiöntésére!... Hadd lássa az utókor, hogy megbecsülték az igazi érdemet...

— **Tánciskolai tanfolyamot nyit** Simkó József okl. táncitanító városunkban szeptember elején, a Budapest-szálló nagytermében. Ajánljuk közfigyelembe az előnyösen ismert táncitanítót.

— **Kidobott pénz** — bármily csekélynek látszó is — csak az olyan hirdetésért fizetett összeg, amelyet igen korlátolt számu és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Székely-Udvarhely“ apró és rendszeres hirdetéseit — melyeket hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap nemcsak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávolabbi részében is sok ezren olvasnak — a legolcsóbbak, mert feltétlenül eredményt biztosítók.

Törvénykezés.

Főtárgyalások. A helybeli kir. törvényszéknél megtartott főtárgyalások rendén Koszta Ferenc homoródlövétei lakost súlyos testisértés büntette miatt egy évi börtönre; Czikmántori István szé-

kelyudvarhelyi lakost lopás büntetteért 2 évi fegyházra és 5 évi hivatalvesztésre s a perköltségek megfizetésére; Balázs Dénes bethfalvi lakost lopás vétségeért egy havi fegyházra és Balog Ferenc farkaslaki lakost lopás büntetteért 6 havi börtönre, 3 évi hivatalvesztésre és a perköltségek hordozására ítélte a bíróság. Az ítéletek — Kosztáé kivételével — jogerősek.

Közgazdaság.

Az élelmi cikkek nagybani árai a budapesti központi vásárcsarnokban.

(A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete jelentése a „Székely-Udvarhely“ számára 1904. augusztus 30-ról.)

A gyümölcs saison tetőpontját érte, különösen nyári almával a piac el van árasztva, mi nek folytán, ennek árai leszálltak. Szőlő is sok kerül a piacra, s a szép csemegeszőlő élénk keresletnek örvend. Baromszínci irányzata lanya. — Tejtermékek hozatala csekély és az állandó élénk kereslet folytán az árak szilárdak.

Tojás piacon különösen friss áru ritka magas árban értékesül.

Mai árak:

Husmennyek: marhahús 1.20-1.28 korona, helybeli borjúhús 1.12-1.20 korona, vidéki borjúhús 0.80-1.12 korona, sertéshús 1.00-1.20 korona, szalonna friss 1.24-1.32 korona, szalonna, sózott 1.36-1.44 korona, szalonna, füstölt 1.36-1.52 korona, szalonna, olvasztani való 1.24-1.32 korona, hárj 1.30-1.36 korona, sertésszár 1.24-1.36 korona. Bányapárja — korona. Juh leszurva, bőr nélkül 0.00-0.00 korona.

Füstölt hús (vidéki) kilogrammja 1.28-1.60 korona, hazai sonka 1.80-2.00 korona, szalám 3.60 korona, nyári 1.20-1.30.

Vad: nyúl darabja 3.00-3.20 korona, fogoly 0.60-0.80 korona, fácán 3.00-3.50 korona, szalonna — korona darabonként. Vad-disznó 70-90 fillér, őz — korona, szarvas és dajmád 80-84 fillér kilogrammonként. Fenyvesmadár darabja — fillér. Őz 1.60-1.80 korona.

Baromfi-félék: 65 tyúk 2.40-2.80 korona, rántani való csirke 1.00-1.30 korona, sütni való csirke 1.50-2.30 korona, kacsa, sovány 1.60-2.40 korona, hizott 4.00-4.40 korona, lud, hizott 8.20-14 korona, pulyka, sovány 0.00-0.00 korona, hizott 0.00-0.00 korona páronként. Idei lila darabja 0.00-0.00 korona, idei kacs darabja 0.00-0.00 korona.

Vágott hizott lila 1.20-1.40 korona, vágott hizott kappan, kacsa és pulyka 1.20-1.30 korona kilogrammonként.

Teavaj: (centrifugál) 2.10-2.30 korona, főzővaj 1.60-1.80 korona kilogrammonként. Tehéntúró kilogrammja 14-22 fillér.

Zöldesgőzök: Burgonya (vagonáru) sárga 8.00-9.00 korona, róza 7.60-8.60 korona, fehér 0.00-0.00 korona száz méterhátsáknént. Hagyma 50 kl. zsákokban zsákkal együtt 12-14 K. Makói érett 14-15 K. Sárga répa 6-10 K. Petrezselyem 6-10 K. Zeller 100 drb. 2-3 korona. Borsó — fillér. Közép 0.00-0.00 K. Zöld bab mm. — K. Zöld paprika 100 darab 0.00-0.00 K. Idei fejes káposzta 100 drb. 12-14 korona. Kalarábé — K 100 darabonként. Torina — fillér darabonként. Paradicsom — korona.

Gyümölcs-félék: Szőlő fehér mézes kl. 20-24, szasza 28-36 f. Alma, válogatott, elsőrendű áru (aranyparmen, ranett, Jonathan, Török-bálint stb.) 16-24 korona, másodrendű alma 12-14 korona, harmadrendű apró áru 6-8 korona métermátsáknént. Körte, elsőrendű 26-30 korona, másod. 16-20 K. mm. Ringló befőzni való 0-0 K. Mogyoró — K, dió — korona métermátsáknént. Aszalt szilva — korona. Szilvaiz: — korona métermátsáknént. Földi eper 0.00-0.00 korona kilója. Sárga dinnye 100 drb. 24-30 K. Görögdinnye 100 drb. 28-40 korona. Őszi bacc befőzni való — korona.

Déligyümölcs (gondosan átsomagolva, vidékre is ad rak-tárunk): Citrom 300-as 0.00-0.00 korona, 360-as — korona, narancs 160-as — korona, 200-as 0.00-0.00 korona, 300-as — korona, 360-as — korona, vérébéli 160-as — korona, 200-as — korona, 300-as — korona, 360-as — korona, mandarin 80-as — korona, 100-as — korona. Kosáraru — fillér kilogrammonként.

Méz: pergettett akác 60-70. — korona, hárs .50-1.00 korona, kilogrammonként, száritott gomba — korona kgként. Mák (kék) — fillér kilonként. Sajtok: Romadour 25 és 50 dekáhs téglalában 1.40-1.50 fillér, grói 1.40-0.00 korona, juhsajt 0.00-0.00 korona, ementáli 0.00-0.00 korona, trappista 1.60 korona kilogrammonként.

Tojás: Bácskai 68-70 korona, erdélyi apróbb áru 54-56 korona lánként (1440 drb.), apadt — korona. Meszes — korona.

Szerkesztői üzenetek.

F. Sz. L. Bp. Hosszasan nélkülözött és várva-várt kedves soraidat köszönjük. Vajha az orvosok által sürgött pihenés után — állandósulna egészségod. Adja Isten! Szíves üdvözet!

Nyilt-tér*

Sarg-féle Szappan
szilárd és folyékony
Glycerin
a bőrt fehérre
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkitünőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schandlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

A legjobb és legolesőbb

közvetítő az

apró hirdetés!

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, **Aki** bármiféle állást vagy foglalkozást keres, **Aki** lakást, üzletet, birtokot stb. bére venni vagy adni kíván, **Aki** társat, pénzkölcsönt stb keres, **Aki** szakácsnőt, o szobalány-, mindenest, gyermekleányt keres, **Aki** férjhez menni, nőszülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar,

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi a

„Székely-Udvarhely“

Apró hirdetés

rovatát, ahol minden egyszerű nyomású szó **csak négy fillér.**

Teljesen érett

hevesi görögdi nye

legjutányosabb árban

Gál János utóda fűszerkereskedésében Székelyudvarhelyt kapható.

Két csinosan butorozott szoba

Kossuth-utca 78. sz. alatt kiadó.

Polgári-leányiskolás tanulókat

elfogad teljes ellátásra, jutányos árért özv. Pál Jánosné, Kossuth-utca 35/b., az iskola átellenében.

Kertész Albertné F. Lujza

zeneszerző zongora vagy műtőnek órákat ad kezdőkől a legmagasabb iskoláig. Módszere a tanításnál a fokozatos haladás, s különösen gyakorlatok által önállóságra vezetni a növendékeket. Ugyanott hegedű, francia vagy német órák is vehetők. Lakása Attila-utca 5. szám.

Azonnal eladó

igen jutányos áron kőből és téglából épült 3 szoba, konyha, külön udvarral, sütő-kemence, fatartó pincével. Cim a kiadóhivatalban.

Egy javított fedeles kocsi

teljesen jó állapotban eladó Dávid Gergely kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. — felelősség és jótállás mellett. Ócska kocsikat becsereél s készít ujakat és elvállal mindennemű javítást a legjutányosabb árért.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi „Bőrunyag beszerzési szövetkezet“ felszámolás alatt felszámoló bizottsága közhírré teszi, hogy az 1904. évi febr. hó 21-én tartott rendkívüli közgyűlés a szövetkezet felszámolását elhatározta s ezen határozatot a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1315—904. polg. szám alatt kelt végzésével jóváhagyta.

Felhívjuk tehát a szövetkezet hitelezőit és az érdekelteket, hogy követeléseiket a jelen hirdetmény harmadszori közzétételétől számított hat hó alatt érvényesítsék.

Kelt Székelyudvarhely, 1904. aug. hó 25.

Bőrunyag Beszerzési Szövetkezet felszámolás alatt.
Orbán Dénes, Szébeny Antal, Gyerkes Mihály, Miklós Ferenc.

Olcso csemege szőlő

kapható

Szél Géza üzletében

Székelykeresztúrt.

Egy kosár bérmentve 3 K 60 fillér.

BOR Jó és olcso asztali csemege és gyögborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Ruggyanta-bélyegzők
Megrendeléseknél kaphatók és pontos kivitelért felelőség mellett — megrendelhetők: **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mint gyógyviz csodahatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: **SZENTPÉTERY GERGELY** fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmutáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

ÖNTANULÁSI CIMBALOM-ISKOLA!!!

Minden cimbalom-kedvelő használja a Kovács-féle öntanulási-iskolát, melyből mindazok, kik olvasni tudnak, magányosan, tanító nélkül sajátítják el a cimbalom-játékot és a hangjegy ismeretét — olyannyira, hogy ezután már bármely kottából tökéletesen játszik a tanuló. Az iskola 10 leekét, 10 rajtot és a legújabb 50 magyar népdalt tartalmazza. Jóakarataulag figyelemzetem azonban a mélyen t. cimbalom-kedvelő közönséget, hogy iskolám a legelőrevezetőbb, a legújabb módszert és szakmú, ne tévesse össze tehát más és nem szakemberek alkotásával. A kétszeres költség megkímélése céljából emlitem újból, hogy egyedül, valódi öntanulási cimbalom-iskola csakis a Kovács János-féle. — Ára 10 korona. — Kapható a szerzőnél: Kovács János, okl. cimbalom-tanárnál Budapest, Erzsébet-körút 5-ik szám.

Két uri-leányt

vagy fiatal uri fiut felfogadok teljes ellátásra, mosatással, külön szobában, kellő felügyelettel, egyenkint havi 50 korona fizetésért. Lakás minden iskolához közel, a központban van. Tisztelettel:

Nagysolyosi Koncz Ármin
gyógyszerész,

Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér (Régi főpiac-tér.)

Irnokot keresek

szép írással, aki lehetőleg németül is tudjon írni és olvasni.

Kereskedelmi képzettséggel bírók s irodákban már alkalmazva voltakra reflektálok.

Személyesen jelentkezők is hozzák magukkal írásba foglalt, eddigi foglalkozásukat leíró, fizetési igényüket tartalmazó — ajánlkozásaitak.

Irni, olvasni s számolni

tudó nős, a városban helyi és személyi ismeretekkel bíró, a szoda-víz gyártásához és kihordásához alkalmazandó s üzleti érzékkel bíró iparos, vagy más egyént keresek.

Ajánlkozásuk szintén a fent irt módon történjék.

Koncz Ármin.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

Alapított: 1865.

női- és férfi divatruházása Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. Gyors és pontos kiszolgálás!

Alapított: 1865.

Üzletemet az eddigi helyiség jobb szárnyába helyeztem át!

Együttal a n. é. közönség igényeinek megfelelőleg tetemesen megnagyobbítottam és dusan felszereltem mindennemű női- és férfi divatárakkal.

Férfi- és iskolai fiugyermek kész öltönyökben nagy választék, legolesőbb árak!

Tavaszi és nyári divatickek dus raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi o kelengyék nagy választékban! o

Állandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak való posztókban, páratlan olcso árakban, kiváló minőségekben! o o

Férfi és fiu készruhák áruházása. Ezen ágban a legvégsőig menő olcso árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elsőroltakra fölhitni a közfigyelmet!

Férfi, női és gyermek cipők kiváló minőségben, versenyen kívüli árakban! o o

Csinos női- és férfi sport, tenis és torna-cipők dus választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! o o

Uti bőröndök és kézi-táskák. o o